

ШЫН

1968 ч.
ДЕКАБРЬ
27
ПЯТНИЦА
№ 301 (7843).

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы Өртөө 2 көп.

1969 чылда Тыва АССР-нин улус ажил-агыйын хөгжүдеринин Күрүнө планынын дугайында

Тыва Автономнуг Совет Социалистиг Республиканың

ХО ОЙЛУЗУ

Тыва Автономнуг Совет Социалистиг Республиканың Дээди Совединин ДОКТААДЫРЫ БОЛЗА:

1 чүүл. Тыва АССР-нин Дээди Совединин План-бюджет база адырлар айы-биле комиссияларынын санаалары өскөрүзүлгө-биле Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинин кииргени 1969 чылда Тыва АССР-нин улус ажил-агыйын хөгжүдеринин Күрүнө планын чүлдүг деп көөр.

2 чүүл. Тыва АССР-нин улус ажил-агыйын хөгжүдеринин Күрүнө планынын дараазында кол-кол көргүзүлгө-биле бадылаар:

1968 чылда болур ужуруг куусалдезинге
удур хуу-биле өзүлдөө.

улутпур продукциязы — 18 хуу
күрүнениң төпчүктөн капитал салымшыкы — 52 хуу
инити ажилгалдык автомобил транспор-
тузун чүк саарылгазы — 4,0 хуу
хем транспортузун чүк саарылгазы — 10 хуу

3 чүүл. 1968 чылда болур ужуруг түндүк-биле деңизге
1969 чылда:
күрүнө болгаш кооператив садманын үүр-
мектеп садар бараан саарылгазы (деңиз-
ге өртөктер-биле) — 7,3 хуу
күрүнениң капитал салымшыкынын күс-
е-биле чурттага төлүн ажилгалга кии-
рери — 90 хуу

күрүнө бюджетинде турар школа намын
четпезин уруугар албан черлеринде уруу-
ларнын саны — 18,4 хуу

узаткан хүн чурумнуг школаларга болгаш
болуктерге өөреникчилер саны — 26,2 хуу

дээди өөредилге черлеринде студенттер
саны — 10,8 хуу

тузак ортумак өөредилге черлеринде
сургуулар саны — 27,3 хуу

чонуну амдырал хандыргалгазынын та-
лазы-биле ажилгалдык хемчээли — 25,2 хуу

4 чүүл. 1969 чылда Тыва АССР-нин улус ажил-агыйын
хөгжүдеринин Күрүнө планынын талазы-биле Тыва АССР-
нин Дээди Совединин план-бюджет база адырлар айы-биле
комиссияларынын санааларынын Тыва АССР-нин
Дээди Совединин сессиясына депутаттарын тугаалаан са-
нааларын чугаалажып көргөш, ол талазы-биле чотур пиян-
тырларын хүлээп аларын Тыва АССР-нин Министрлер Чө-
вүлелинге хүлдээр.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
К. ДИИГА.

Кызыл хоорай.
1968 чылдың декабрь 25.

Тыва Автономнуг Совет Социалистиг республиканың 1969 чылда Күрүнө бюджетинин дугайында

Тыва Автономнуг Совет Социалистиг Республиканың

ХО ОЙЛУЗУ

Тыва Автономнуг Совет Социалистиг Республиканың Дээди Совединин ДОКТААДЫРЫ БОЛЗА:

1 чүүл. Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинин киир-
гени Тыва АССР-нин 1969 чылда Күрүнө бюджетин орулга
талазы-биле 50132 муң рубль түнге, орулгазы чарыдалым-
дан 34 муң рубль хей кылдыр бадылаар.

2 чүүл. Тыва АССР-нин 1969 чылда Күрүнө бюджетинге
орулганы күрүнениң кооперативтиг бүдүрүлгелер болгаш
организациялардан, артында үндүрүндөн, бүдүрүлгениң кол
фондузу болгаш артында хөргөндөргө төлөвиринге, орул-
галар шилчигени, олча-ажыг үндүрү болгаш социалистиг
ажыл-агыйлардан өскө орулгаларын инити-биле 16390 муң
рубль түнге доктаалар.

3 чүүл. Тыва АССР-нин 1969 чылда Күрүнө бюджетинге
үлөтүрү, көдө ажил-агыйын, транспорт, чурттага-комму-
нал ажил-агыйларын болгаш улус ажил-агыйын өскө-
дөө адырларын хөгжүдеринге чарыгалдарын 11898 муң
рубль түнге доктаалар.

4 чүүл. Тыва АССР-нин 1969 чылда бюджетинге социал-
культуражык хемчеглерге, бүтүн инити өөреникчилер школ-
ларына, ортумак өөредилге черлеринге, библиотекалар,
клуб, театрлар, паралалга болгаш өскө-дөө культура болгаш
чырыдышкыны талазы-биле хемчеглерге; эмнеде, уруугар
асялери болгаш кадым камгала, база күш-культураның
өскө-дөө албан черлеринге; несиа болгаш пособиелерге ба-
за инвалиттер бажынарынга акша-хөргөни төлөвиринин
инити түңү 35558 муң рубльге доктаалар.

5 чүүл. Тыва АССР-нин 1969 чылда Күрүнө бюджетинге
күрүнө арга-чатырга болгаш күрүнө аргаларын чарыг-
даларын 1880 муң рубль түнге доктаалар.

6 чүүл. 1969 чылда Тыва АССР-нин Күрүнө бюджетин
орулга талазы-биле 33810 муң рубль түнге, а чарыгал та-
лазы-биле 21540 муң рубль түнге бадылаар.

7 чүүл. 1969 чылда районнарын болгаш Кызыл хоорай-
нын бюджетин орулга талазы-биле 16376 муң рубль түнге,
чарыгалдар талазы-биле 28611 муң рубль түнге бадылаар,
оон иштинде:

(муң рубль биле.)

Районнар	орулгалар	чарыгалдар
Бай-Тайга	276,0	1425,65
Барыш-Хемчик	1628,0	2839,79
Чөө-Хемчик	1240,15	2622,95
Каа-Хем	795,75	1515,39
Монгун-Тайга	54,35	383,52

Өвүр	275,90	1087,35
Бай-Хем	944,16	1599,82
Танды	1945,40	2458,03
Тес-Хем	398,30	1109,31
Току	255,10	924,14
Улуг-Хем	1079,15	3092,96
Эрзин	241,80	1010,60
Кызыл хоорай	7541,67	7541,67

1969 чылда Кызыл хоорайның болгаш районнарын бюджетинге шилчигелерин дараазында хемчээлдерге бадылаар.

а) кооперативтиг бүдүрүлгө болгаш ажил-агый, органи-
зациядан кирер олча-ажыг үндүрүлгө, көдө ажил-агый
үндүрүлгө, мын а/а орулгаларында болгаш өскө-дөө кү-
рүнө үндүрүлгөдөн 100%, Кызыл хоорайның бюджетин-
ге артында үндүрүлгө шилчигени 26 хууга.

б) Күрүнө страхованиянын талазы-биле колхоз, коопера-
тив болгаш хай-инити организациялардан күрүнө страхова-
ниянын талазы-биле төлөвирге кирер акша-хөргөни 10%
хемчээлге, кижилеринин узун хуусаалыг страхованиянын
ангыда чурттагыч чондан кирер төлөвирлерин 50% хемчээл-
ге бадылаар.

1969 чылда чер-черин ажил-агыйын хөгжүдеринин пла-
нында көрдүнгөн хемчеглерин акшаландырынга Тыва
АССР-нин республика бюджетинде районнар бюджетинге
акша-хөргөни дараазында хемчээлге үлээр:

Бай-Тайгага	1149,55
Барыш-Хемчикке	1211,79
Чөө-Хемчикке	2382,80
Каа-Хемге	719,84
Монгун-Тайгага	329,17
Өвүрге	811,45
Бай-Хемге	655,66
Тандыга	812,63
Тес-Хемге	714,01
Токуга	669,04
Улуг-Хемге	2013,81
Эрзинге	783,80

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Президиумунун
Секретары К. ДИИГА.

Кызыл хоорай.
1968 чылдың декабрь 25.

1967 ЧЫЛДА ТЫВА АССР-НИН КҮРҮНӨ БЮДЖЕДИНИН КУУСЕЛДЕЗИНИН ТАЛАЗЫ- БИЛЕ ОТЧЕТТУ БАДЫЛААР ДУГАЙЫНДА

ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ДОКТААЛЫ

Тыва АССР-нин Дээди Совединин доктаадыры болза:
1967 чылда Тыва АССР-нин Күрүнө бюджетинин куусел-
дезинин дугайында отчетту орулгалар талазы-биле 66209
муң рубль түнге, а чарыгалдар талазы-биле 62654 муң
рубль түнге, орулгалар чарыгалдарын 3555 муң рубль түн-
де ажил турар кылдыр бадылаар.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Президиумунун
Секретары К. ДИИГА.

Кызыл хоорай.
1968 чылдың декабрь 25.

«ТЫВА АВТОНОМУГ СОВЕТ СОЦИАЛИСТИГ РЕСПУБЛИКАНЫН КҮРҮНӨ ТУРГУЗУНУН ДУГАЙЫНДА» ТЫВА АССР-НИН ХООЙЛУЗУНУН 2 ЧҮҮЛҮНГӨ НЕМЕЛДЕЛЕР КИИРЕР ДУГАЙЫНДА

ТЫВА АВТОНОМУГ СОВЕТ СОЦИАЛИСТИГ РЕСПУБЛИКАНЫН

ХО ОЙЛУЗУ

Тыва Автономнуг Совет Социалистиг Республиканың
Дээди Совединин доктаадыры болза:

Тыва АССР-нин Монгун-Тайга районунун тургустунгалы-

биле холбаштыр «Тыва Автономнуг Совет Социалистиг Рес-
публиканын күрүнө тургузуун дугайында» Тыва АССР-
нин ХООЙЛУЗУНУН 2 чүүлүнде «Каа-Хем» деп сөстүн сөздү-
ге «Монгун-Тайга» деп сөстүн немей киирер.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары К. ДИИГА.

Кызыл хоорай.
1968 чылдың декабрь 25

СССР-НИН, ТСЭ-НИН ДЫННАДЫ

● ПИБОРЛАР УЛЕТПҮРҮНҮН ажилгаллары чыл пла-
нын хуусаа бетинде куусеткен. Чыл төгүжө пландан ажыр
100 миллион рубль хире түнүгү приборларын болгаш авто-
матизация дериглерин бүдүрүп үндүргөн турар. Индыг про-
дукцияны бүдүрер артык чылдазында 15 хуу, оон иш-
тинде прибор тулушкунун, автоматизациянын, башкарыл-
да системаларынын дериглерин бүдүреринин министерство-
агга 18 хуу көвүзээр.

● ХАМААТЫ УЖАР ЧҮҮЛДҮН ажилгаллары сөөртүл-
генин болгаш пассажирлер дажыгларынын инити хемчээли
чыл планын хуусаа бетинде куусеткен.

Чүк сөөртүрүнүң хемчээ 1967 чылдазында 14 хуу бол-
гаш пассажирлер дажыгларынын хемчээ 16 хуу улгаткан.
Удус ажил-агыйыга ужуруг чүлүлү ажилгал ажилларын
хемчээ 12 хуу өскөн.

Ажыл хайныышкынын

Улут-Хем районунун механизаторлары декабрь 15-ке чедир
51 тракторну, 63 андазынын, 72 саяканы септээр.

Ажыл-агыйлардан «Улут-Хем» совхозу мурна, 23 тра-
кторну, 26 андазынын, 24 сая-
каны беле болгаш техника-
зынын шутумунда тургускан.

«Найрал» совхозтун ди-
рекциясы, ажилчыны комитети
септелгө ажилчыларын со-
циалистиг чарыжынын негел-

дерин чогадып кылган.

Септелчилер аразында чарыш
калбарган. Ажыл норма-
зын 150 хуудан күдү аяс
күсөөдүп турарларга беш-беш
рубль шанаалы чартык ай
болгаш-ла тыпсыр.

Совхозтун механизаторлары
тракторлар септелгени келир
чылдын март 20-е, көдө
ажыл-агый машиналарын
септелгени март 15-ке чедир
доозар деп хүлээлгени алган.

КРАСНОДАР КРАЙ. Усть-Ла-
бинск районунун таражылары
крайга тараа культуралары-
нын эң чаагай дүжүдүн өстү-
рүп алган. Барын 100 муң
гектар шөлүдү бир гектарын-
дан-на күзүн тарыыр кызыл-
тастың 45 центнер дүжүдү
ажал алдырган. Бүгү көдө
ажыл-агый культураларынын
дүжүдү чылдың-на улам бе-
лиг турар. Кубанынч үзгөн
хынаар эң улуг лаборатория-
ларынын бирээзи Усть-Ла-
бинск лабораториясынын по-
лиетин аңаа база эвези аяс

ачы-хаваяалыг.

Лабораториянын ажилгаллары чыл
дүжүдүндө 12 муң хире ше-
мелдени, анализти районнуң
колхоз, совхозтарына кылып
берип, үзгөннөрин байдан-
на, каагалаттынып турарын
хынал турар.

ЧУРУНГА: олуруглар аразы-
ны сайзырадып өстүрүп
культуралар үзгөннөринин
үнүчүлени хынаар кылдыр ла-
борант Тамара Ноцконун ши-
ли ап турары.

Е. Шулесовтун фотогу.
СЭТА-нын фотохрониказы.

ЧОСКУ БЕЛЕТ КЕЛДЕР

ТЕМП БЕДИК

СЭКП Тем комитетинин ок-
тябрь Пленумунун шийтир-
лерин амдыралга боттанды-
рар сорулга-биле кеңир чыл-
гы часы тарылгага белеткел
ажылдары Бай-Тайга райо-
нун «Мурнакчы» колхозунда
хайныышкыны чоруу турар.
Бо хүннерге чедир өлчө-
дүгүлүг ин, аңаа дүгүлүг
дөрт трактор, 8 саяк, 4 ан-
дазын, 125 өлчүр бүрүн сеп-
телгенин. Оон ангыла 2 тра-
кторну чаа чыл бүдүрүлгө
септел доозарын механизатор-
лар хүдүннө. Техника сеп-
телгенин 12 кизи шанаалы
кылып ажалдан турар. Оларын
инити МТМ аргалыкчы
Х. Маадыр-оол, тракторист
Ч. Алдын-оол, тонар И. Ба-
дар-оол болгаш К. Очур олар
мурнакчыларын одуруула.
Көдө ажил-агый машинала-
рынын септелгени чоруу
турар.

Үзгөн аргалашкыны доо-
зууга. Кызыл-тастың 60, су-
дамың 40, арбайның 40 тонна
үзгөнүн эки тынарлыг кыл-
дыр аргалааш турган. Бо
ажылга агроном С. Хиринг-
оолдун удуртууга-биле К.
Самы-Маадыр, Х. Бадар-оол,
Х. Тараачын иденкейлиг ки-
ришкен. Колхозтун механизатор-
лары артык күсү чөп ан-
дарылгазынын үзгөндө 400 га
чөп аңаа планын 420 га
чедирген. Кезир чылдын 300
ажыг та сугаттыг черин
ажылгаларын көрүп турар. Хо-
нуларже өдөк сөөртүр ажил
бо хүннерде калбарган. Суга-
гат бугазынын белдирлерин
дугулар кадык ыштарын
амдылааштан белеткен өтө-
лөө.

Мурнука салдыгыя сору-
галарын күсөөдүр дөп кол-
хозтун бүтү механизаторлары,
ажыл-ишчилери чүткүлүг,
бедик темп-биле ажалдан тур-
ар.

М. КЫРЛЫГ-КАРА.

Чедишкынниг уткуур

Чылдың сөөлүг хүннери чокшудуан тудум Улут-Хем ра-
йонунун Жданов аттыг колхозтун септелге мастерская-
да ажил улам түдүктөп турар. Сөөлүг кварталда механизатор-
лар 8 трактор септар деп сорулгазын куусеткен. Септе-
чилерден Виктор Чалбаа, Максим Шулу, Дажылаа Кан-оол
олар ак сеткилдиг, шудургу ажалдан турар.

Колхозту механизаторлар чүлө тракторлар-биле кызыл-
гааралаштырмай, көдө ажил-агыйын өскө-дөө машинала-
рынын септелгени кады кылып келген. Бо хүннерде тра-
ктортун 17 андазынын, 14 саяканы, 96 өлчүрүн, 2 шил-
чигени чаа чылдың тарылгазыга бүрүн белеткен. Көдө
ажыл-агый машиналарынын септелгенинде Эртин Кара-оол,
даргавар: Горай Базыр-оол, Силинмаа Каа-оол, Долган
Дүүрге оларын иденкейлиг эки ажилын колхоз баштаар
чөп мантар турар.

КУШТУГНУН КУШТУУ, ЧАРАШТЫН ЧАРАЖЫ

Енисейнин электри күжүнүн улуг бүдүрүлгө-Красноярск
ГЭС-ин эң чараш туруп тургускан бүдүрүлгө черлеринин
бирээз болур. Красноярск ГЭС-инин түдүгүзүзү бол-
гаш монтажылары ам гидроэлектростациян түдүгүзүзү
чугаалажып турар. Төлөвирлерде С. Я. Жук аттыг «Гидро-
электр» институттун Ленинград салбыры чогааткан.

Тураскаалыг зонаже архитекторлар оңа сагыш салган.
Ол зонаны В. И. Лениннин болгаш оң эштеринин «Бдык-
тыг Николай» пароход-биле шөлүзүгө бар чораш, 1897
чылдын май 1-де доктаган черинге тургузар. Оларын ол
доктаган чери «Тук дуганы» хүрөөлөн мрак эвезе. Оон
бээр алдан чыл өрткөн соонда аңаа бетондан бүткен гидро-
стация планнамы белиг берген.

Ол хүрөөлөн артын казан айн катт иш бажынын тур-
аскаал зоназына кирер деп шийтир үндүргөн. Катан
тургустунган «Бдыктыг Николай» парохоту Енисей эрине-
ге монге тургузар. В. И. Лениннин Красноярск крайга тур-
ган үзгөн көргүскөн дегелгени тураскаал зоназынын тус-
кай делгенинге тургузар.

Гидростанциянын демир-бетондан, шилден болгаш алюминий-
ден бүткен дөрт бузууну, улуг бажыны көчүтү чараш
болур. Чуруучулар оң муруну талаа ханазынга В. И. Ле-
ниннин тураскаалы болур композиция тургузар. Албан чер-
леринин коруугунда механизатор дажыкы кирер улуг
өрөөдө ханазынга чуруучулар «Енисейин чагырын алга-
ны» деп улуг чурумалды чуруп тургузар. Бир өр эңдик
аттарын холга кирип ап турар күчтүн кижин көргүс-
кен улуг чурумалды чарык кызынааштар өдө чүгүр бер-
ген турар. Ажылгалга кирген Енисейнин кижилерге берип
турар электри күжү ол болур. Чурумал-биле кожа ажил-
дар турбина дурагуу турар.

ГЭС бажыныча кирер эжикке мынчадыр бижээн ак
мрамор сабыра турар: «Енисейде эң баштайгы — Красно-
ярск ГЭС-и. В. И. Лениннин төртүтүнгөн хүнүндө бээр 100
чыл болганыга тураскаал кылдыр тургустунган».

(СЭТА-нын көрр.).

Репортаж

— Улут бажымыс В. И.
Лениннин төртүтүнгөн хүнү-
ндө бээр чүк чылмы
төлөштүг ужуражыры-биле
келер чылмы 100 хой-
дан-на 90 хураганмы, хой
бүрүзүндө 3,2 килограмм дү-
кү алыр мен. Сиген белетке-
лиге өлөкөйлиг кирежип,
кыштаамын октябрь 15-тен
бээр белеткен алыр мен. Мын-
дыг хүлээлгелерин албы-
шпаан, бистин бригаданын
шымык хойжуларынын би-
рээз Иван Чамымы-оолду ча-
рыпка кымыргам.

«Чодураа» колхозтун № 1
хойжу бригаданын бүдү-
рүлгө хурагында Тыва АССР-
нин Дээди Совединин депута-
ды Максим Сувандыга аңгар
чугаалады. Дүжүлүгалыг хой-
жу 1968 чылда төрүр 399
хойдан-на 3,8 килограмм дү-
кү алган, районнуң хойжула-
рынын тергенин болган.

Малчылар уурук-сууруктап
сөс аң мурунда алган хүл-
ээлдеринин кууселдезин.
1969 чылда соругаларын чу-
галап туралар.
Төрүр хой малдан турар
Шимит Серен, Иван Долгу,
Иван Чамымы-оол, Кызыл-
Чыраг, Борис Сырат олар
төрүр чүк хойга оңаштыр
85-тен эвези аяс хураганны

ЧАА ХҮЛЭЭЛГЕЛЕР

черинге, тускай эртемниглер-
ге негелделерин тургускан.
Чолдаксымаар боттуг, кижы
ортуу хире намызыг хойжу
саназын мынчаар доосту:
— Шитер зоотехниктер, мал
эмчилер, ам терле болуу-
Бистер-даа эки ажилдамы,
сипер-даа кымып ажилдап ко-
рунур!

Тускай эртемниглерин хүл-
ээлгенин күсөөдүр малчына-
нар чүе дилеп турар апар-
ганмы?

Бригадада мал эмчын Ири-
тан Бадыл-оол коданарга
ховар баар. Аарыг малды эм-
нээр эвезкен, колдуунда өл-
гөн соонда актылаарыга чет-
тиги турар деп, малчынар
чугаалаштылар.

— Бистин зоотехниктерин Мон-
гун Бадыр-оол дүжүлүгалыг,
ур чылдарда ажалдан келген
кижи-дир. О

